

WiderScreen.fi 1/2006

6.6.2006

Totaalisen taiteen monet muusat

- Bacon, Henry: Seitsemäs taide.
Elokuva ja muut taiteet

Saija Holm
FM

Tulostettavat versiot

- [htm](#)
- [pdf](#)

[\[takaisin\]](#)**Totaalisen taiteen monet muusat**

Elokuvatutkija **Henry Baconin** teos *Seitsemäs taide. Elokuva ja muut taiteet*, on kattava katsaus länsimaiseen elokuvaan, sen kulttuurihistorialliseen kontekstiin ja suhteeseen muiden taiteiden kanssa. Kirja on raskas kantaa mutta kevyt lukea. Baconin teksti on soljuvaa ja lukuisien esimerkkien tuttuutta raikastavat tuoreet näkökulmat ja paikoin erinomaisen viihdyttävät anekdootit.

Ajatus elokuvasta seitsemäntenä taiteena tulee **Schopenhauerin** esteettisistä ihanteista vaikuttuneelta ranskalaiselta elokuvatutkija **Ricciotto Canudolta**. Canudon mukaan elokuvaa tarvitaan ylittämään aikataiteiden (musiikki, runous ja tanssi) ja tilataiteiden (arkkitehtuuri, maalaus ja kuvanveisto) välinen kuilu ja luomaan "totaalinen taide, jota kohti kaikki muut taiteet ovat aina kurottautuneet" (s.10). Bacon lisää Canudon listaamien taiteiden joukkoon vielä kirjallisuuden, teatterin ja nykyelokuvan kannalta ajankohtaisen sarjakuvan. Kaikilla näillä on oma vaikutus- ja vaikuttuneisuussuhteensa elokuvaan.

Kirjan yhdessätoista pääluvussa Bacon tarkastelee elokuvan suhdetta teatteriin, kirjallisuuteen, sarjakuvaan, maalaustaiteeseen, arkkitehtuuriin, tanssiin, runouteen, musiikkiin ja erikseen vielä oopperaan. Omiksi pääluvuikseen hän on erottanut **Shakespearen** ja avantgarden, näiden poikkeuksellisen suuren ja edelleen jatkuvan vaikutuksen vuoksi. Oman alaluvun verran Bacon on vaikuttunut **Richard Wagnerista**, **Carlos Saurasta** ja **Peter Greenawaystä**.

Koska näkökulma on kaikissa pääluvuissa kulttuurihistoriallinen, ei tautologialta täysin välttyä. Toisaalta näkökulma on joka kerta eri, sillä esimerkiksi sarjakuvan historia poikkeaa arkkitehtuurin historiasta ja suhde elokuvaankin on molemmilla omansa. Tautologia onkin tällä kertaa jopa hyvä asia, keino, joka auttaa vetämään elokuvahistoriallisia lankoja yhteen. Käsittelytapa takaa myös sen, että elokuvan historia tulee tarkasteltua harvinaisen monipuolisesti, aina kunkin taiteen ja kulttuurihistoriallisen kontekstin avaamasta ainutlaatuisesta näkökulmasta käsin.

Seitsemäs taide tavoittaa helponoloisesti sen tosiseikan, että yli satavuotias elävä kuva on elinvoimainen ja aktiivinen vanhus. Elokuvan poikkitaiteellisuus on toki tiedossa, mutta Bacon tavoittaa totaalisen taiteen monimuotoisuuden tuoreella ja herättelevällä tavalla.

Baconin elävöittävät esimerkit tekevät kirjan lukemisesta kiinnostavan kokemuksen. Enpä tiennyt esimerkiksi **Fred Astairen** olleen niin omanarvontuntoinen, ettei tähti suostunut tanssimaan muissa kuin kokokuviissa, jotta hänen koko osaamisensa pääsi varmasti täysiin oikeuksiinsa (s.331–332). Kirjan huikein hetki on kuitenkin Baconin omaperäinen analyysi **Aki Kaurismäen** elokuvissa esiintyvistä "*sijoiltaan olevasta Helsingistä*" (s. 248–249).

Luonnollisestikaan kaikista elokuvataiteen muusista ei ole yhtä paljon sanottavaa. Esimerkiksi ajankohtainen sarjakuvaosio erottuu lyhydellään. Mukana kulkeva elokuvateoreettinen aineskin jää lähinnä esimerkinomaisten mainintojen varaan. Elokuvateoria on kirjassa sivuosanäyttelijä, pääroolissa loistaa elokuvan pohtiminen kulttuurihistoriallisena ja taiteellisena elämyksenä.

Baconin oma kiinnostus elokuvan kognitiivisiin ja elämyksellisiin elementteihin on vahvasti läsnä kirjassa. Sen sijaan johdannossa mainitut taiteiden väliset tuotannolliset ja taloudelliset kytkökset jäävät lähes huomaamattomaksi sivujuoneksi. Keskittyminen elokuvan ilmaisukeinojen dynaamisuuteen ja elokuvaan audiovisualisoitumisen vuosisadan syvimmissä ytimessä sykkivänä elinvoimaisena synteisien luojana onkin erittäin toimiva ratkaisu.

Seitsemännen taiteen keskiössä on pitkä näytelmäelokuva. Bacon harmittelee johdannossa lyhyt- ja dokumenttielokuvaesimerkkien vähyyttä. Dokumenttien ja eritoten lyhytelokuvien marginaalinen asema on epäkohta, mutta tällä hetkellä kuitenkin valitettava tosiasia. Tämän heijastuminen ajassa kiinni olevaan teokseen on oireellisenä täysin ymmärrettävää. Toisaalta monipuoliset ja lukuisat esimerkit pitkistä ja pääosin erittäin tunnetuista klassikoista ja kassamagneeteista puhuttelevat kenties myös suurta yleisöä, jonka soisi filmihullujen ohella löytävän tämän mainion opuksen.

Moninaisuudestaan huolimatta *Seitsemännen taiteen* onnistuu olla enemmän kuin pelkkä pintaraapaisu siinä käsiteltyihin aiheisiin. *Seitsemäs taide* on kansainvälistä tasoa oleva, ja sellaisena vieläpä varsin kattava, katsaus länsimaisen elokuvan poikkitaiteellisuuteen ja kulttuurihistoriaan. Suomalaisittain kirjasta tekee erityisen elämyksellisen muusta samantyylisestä kirjallisuudesta puuttuvien suomalaisesimerkkien kirjalle suoma lisäarvo.

Seitsemäs taide on helppolukuinen, joskin laajuutensa vuoksi aikaa vievä kirja. Sitä voi yleistajuisena suositella kaikille elokuvasta, mutta myös laajemmin länsimaisesta kulttuuri- ja taidehistoriasta kiinnostuneille. Elokuvaa ja sen historiaa tuntevallekaan tuttujen asioiden kertaaminen ei ole tylsää toistoa, vaan tavanomaisesta poikkeavat esimerkit avaavat uusia

näkökulmia tuttuihin faktoihin.

Saija Holm

[WiderScreen.fi 1/2006](#)

Lähteet

Bacon, Henry: *Seitsemäs taide. Elokuva ja muut taiteet*. Kuvat: Suomen Elokuva-arkisto. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki, 2005. 447 s.

© WiderScreen.fi 6.6.2006

ISSN 1795-6161

wider
screen

arkisto

toimitus

palaute

